

NR 1 - 2019

JEDNOŚĆ

PISMO MOSKIEWSKIEJ ORGANIZACJI POLONIJNEJ

POLSKIE MIEJSCA W MOSKWIE

CO WARTO WIEDZIEĆ O
POLSKIM ALFABECIE?

CZY PANI WIE?

Ilustracja: Nina Siłaewa

KRUCJATA JÓZEFA MĄCZKI, POETY
LEGIONÓW WOLNOŚCI

Redakcja przekazuje wyrazy wdzięczności sieci salonów optycznych Smart Vision, a szczególnie jej założycielom, Panu Włodzimierzowi i Pani Oldze Sniegirewym, za pomoc w opublikowaniu niniejszego numeru pisma „JEDNOŚĆ”.

Редакция выражает благодарность сети оптик Smart Vision и лично ее основателям пану Владимиру и пани Ольге Снегирёвым за помощь в издании данного номера журнала «ЕДИНСТВО».

REDAKCJA PISMA: РЕДАКЦИЯ ЖУРНАЛА:

- „TO CIEKAWIE” - REDAKTOR MARIA ZELENOWA
CIEKAWIE FAKTY Z ŻYCIA POLAKÓW W ROSJI,
NIESAMOWITE MIEJSCA POLSKI, PODRÓŻE PO
WOJEWÓDZTWACH

- «ЭТО ИНТЕРЕСНО» - РЕДАКТОР КОЛОНКИ МАРИА
ЗЕЛЕНОВА
ИНТЕРЕСНЫЕ ФАКТЫ ЖИЗНИ ПОЛЯКОВ В РОССИИ,
УДИВИТЕЛЬНЫЕ МЕСТА ПОЛЬШИ, ПУТЕШЕСТВИЯ
ПО ВОЕВОДСТВАМ
e-mail: ma.zelenova@gmail.com

- JĘZYKOZNAWSTWO - REDAKTOR MARTA PROBIERZ
WSZYSTKO O JĘZYKU, JEGO HISTORII ORAZ
ROZWOJU
- ЯЗЫКОЗНАНИЕ - РЕДАКТОР КОЛОНКИ MARTA
ПРОБЕЖ
ВСЕ О ЯЗЫКЕ, О ЕГО ИСТОРИИ, РАЗВИТИИ
e-mail: marta.anna.probiez@gmail.com

- SZTUKA - REDAKTOR NINA SIŁAŁEWA
MUZYKA, MALARSTWO, LITERATURA
- ISKUSTWO - РЕДАКТОР КОЛОНКИ НИНА
СИЛАЕВА
МУЗЫКА, ЖИВОПИСЬ, ЛITERATURA
e-mail: nnsly@ya.ru

- „CZY PANI WIE...” - REDAKTOR NATALIA
KSENOFONTOWA
KOSMETYKI I PERFUMY, PRZEPISY KULINARNE,
MEDYCYNĄ LUDOWĄ ORAZ INNE PORADY
- «CZY PANI WIE...» - РЕДАКТОР КОЛОНКИ
НАТАЛИА КСЕНОФОНТОВА
КОСМЕТИКА И ПАРФЮМЕРИЯ, КУЛИНАРНЫЕ
РЕЦЕПТЫ, НАРОДНАЯ МЕДИЦИНА, И ПРОЧИЕ
СОВЕТЫ
e-mail: eternity70@mail.ru

- „DLA MALUCHÓW I NIE TYLKO” - REDAKTOR IRENA
RYBAKOWA
HISTORIA, TRADYCJE, KULTURA ORAZ JĘZYK POLSKI
DLA DZIECI
- «ДЛЯ МАЛЫШЕЙ И НЕ ТОЛЬКО» - РЕДАКТОР
КОЛОНКИ ИРИНА РЫБАКОВА
ИСТОРИЯ, ТРАДИЦИЯ, КУЛЬТУРА И ЯЗЫК ПОЛЬШИ
ДЛЯ ДЕТЕЙ
e-mail: irena-elisaveta@list.ru

W NUMERZE:

- 3** Słowo wstępne Prezesa Związku Organizacji Polskich „Jedność” A. Sielickiego / Вступительная статья Председателя Союза польских организаций «Единство» А. Селицкого
- 4** Związek Organizacji Polskich „JEDNOŚĆ” / Союз польских организаций «ЕДИНСТВО»
- 5** 11 listopada – Narodowe Święto Niepodległości / 11 ноября – Праздник Независимости
- 6** Krew na wagę złota / Кровь на вес золота
- 7** Polskie miejsca w Moskwie / Польские места в Москве
- 9** Święto zmarłych? Wszystkich Świętych? Zaduszki? / Праздник мертвых? Всех святых? Задушки?
- 11** Wigilia i Boże Narodzenie / Вигилия и Рождество
- 13** Co warto wiedzieć o polskim alfabecie? / Что стоит знать о польском алфавите?
- 15** Olga Tokarczuk została laureatką Literackiej Nagrody Nobla! / Ольга Токарчук получила Нобелевскую премию по литературе!
- 16** Krucjata Józefa Mączki, poety Legionów Wolności / Крестовый поход Юзефа Мончки – поэта Легионов Свободы
- 19** Leon Wyczółkowski / Художник Леон Вычулковский
- 21** Historia stworzenia perfum „BYĆ MOŻE” / История создания духов «Может быть»
- 22** Gotujemy BRZAD / Готовим БЖАД
- 23** „Jak wszystko się zaczynało?” – bajka dla maluchów / «Как все начиналось...» – сказка для малышей

SZANOWNI CZYTELNICY УВАЖАЕМЫЕ ЧИТАТЕЛИ

Z ogromną przyjemnością polecam Państwa uwadze pierwszy numer moskiewskiego pisma polonijnego "Jedność", wydanie którego symbolicznie wypadło na dzień 11 listopada – wielkiego polskiego Święta Odzyskania Niepodległości!

Tradycje działalności polonijnej w Rosji istnieją od dawna. Polacy w retrospekcji historycznej godnie okazują przykłady służenia swej kulturze, językowi oraz wierze przodków.

Moskwa jest ośrodkiem czynnej, twórczej oraz rzeczowej społeczności polonijnej. Powstanie niniejszego wydawnictwa to zatem krok całkowicie oczekiwany i uzasadniony.

Nazwa czasopisma – "Jedność" – oznacza dążenie Polaków w Moskwie i obwodzie Moskiewskim, skupionych od września 2019 roku w tym samym stowarzyszeniu, zostać pełnoprawnym ogniwem Związku Organizacji Polskich "Jedność", zrzeszającym organizacje polonijne w całej Rosji.

Jestem pewien, że czasopismo "Jedność" będzie ciekawe nie tylko dla Polaków i potomków rodzin polskich, zamieszkających w Rosji, lecz również wszystkich osób, zafascynowanych życiem różnych narodowości.

Materiały czasopisma są przedstawione w języku polskim oraz rosyjskim. Każdy zatem znajdzie coś dla siebie. Wiek czytelników nie jest ograniczony. Nawet dla najmłodszych napisano bajkowe opowiadanie, które w postaci zabawy ułatwia poznanie języka polskiego, tradycji i kultury Polski.

Każdemu rodzajowi działalności właściwy jest okres kształtowania się. Jest to etap skomplikowany, lecz ciekawy. Czasopismo może stopniowo ulec nieco zmianom treściowym oraz zewnętrznym. Na pewno na jego łamach wkrótce znajdą się artykuły, notatki oraz reportaże stworzone przez samych czytelników.

Zasadnicze rozdziały pisma "Jedność" zawierają również takie tematy jak język i kultura polska [redaktor – Pani Marta Probież], muzyka, malarstwo, literatura [redaktor – Pani Nina Siłajewa], podróże po województwach polskich i dzieje diaspory polskiej [redaktor – Pani Maria Zelenowa], strona dla kobiet, obejmująca przeglądy wyrobów perfumeryjnych i kosmetyków, przepisy kulinarne oraz medycynę ludową [redaktor – Pani Natalia Ksenofontowa], materiały oświatowe dla dzieci i nastolatków, polska historia i tradycje [redaktor naczelna pisma – Pani Irena Rybakowa].

Z całego serca składam gratulacje dla redakcji pisma, dla wszystkich jej członków oraz, ma się rozumieć, pierwszych czytelników.

Łączę wyrazy poszanowania,
Aleksander Sielicki
Prezes

Związku Organizacji Polskich "Jedność"

С большим удовольствием представляю Вашему вниманию первый выпуск московского полонийного журнала «Единство», издание которого символически совпало с днём 11 ноября – большим польским праздником – Возрождением Независимости Польши!

Традиции полонийной деятельности в России существуют с давних времён. Поляки в исторической ретроспективе демонстрируют примеры служения своей культуре, языку и вере предков.

Москва – это средоточие активного, творческого и делового полонийного сообщества, это естественная концентрация интеллектуальных сил российской полонии. В связи с этим, появление данного издания является вполне ожидаемым и оправданным шагом.

Название журнала – «Единство» – означает стремление поляков Москвы и Московской области, объединившихся в сентябре 2019 г. в одно сообщество, стать полноправным звеном Союза польских организаций «Единство», объединяющего полонийные организации по всей России.

Уверен, что журнал «Единство» будет интересен не только полякам и потомкам польских семей, проживающих в России, но и всем, кто увлечён жизнью разных национальностей.

Материалы в журнале представлены как на польском, так и на русском языке. Пусть каждый найдёт для себя то, что ему интересно. Возраст читателей неограничен. Даже для самых маленьких написан сказочный рассказ, где в игровой форме можно познакомиться с польским языком, традициями и культурой Польши.

В любом деле существует период становления. Это сложный, но интересный этап. Журнал может постепенно несколько изменяться как по содержанию, так и внешне. Наверняка на страницах издания вскоре появятся статьи, заметки и репортажи самих читателей.

Основные разделы журнала «Единство» охватывают такие темы как польский язык и культура [redaktor – пани Марта Пробеж], музыка, живопись, литература [redaktor – пани Нина Силаева], путешествие по польским воеводствам и история польской диаспоры [redaktor – пани Мария Зеленова], женская страница, включающая обзоры парфюмерии и косметики, кулинарные рецепты и народную медицину [redaktor – пани Наталия Ксенофонтowa], образовательные материалы для детей и подростков, польская история и традиции [главный редактор журнала – пани Ирина Рыбакова].

От всей души поздравляю редакцию журнала, всех её членов и, конечно, первых читателей.

С уважением,
Александр Селицкий,
Председатель

Союза польских организаций «Единство»

Moskiewska Organizacja Polonijna „Jedność” została utworzona w 2019 roku w stolicy Rosji. Podstawowym celem jej działalności jest promowanie polskiej tożsamości narodowej oraz kultury polskiej. Moskiewska Organizacja „Jedność” pozostaje w bliskich stosunkach ze Związkiem Organizacji Polskich „Jedność”. Niniejsza organizacja została zarejestrowana w Rosji w listopadzie 2018 roku, czyli na stulecie odzyskania niepodległości przez Rzeczpospolitą Polską. Związek prowadzi swoją działalność na obszarze całej Federacji Rosyjskiej. Zasadniczym założeniem, leżącym u podstaw powołania Związku Organizacji Polskich „Jedność”, jest ożywienie ruchu polonijnego w Federacji Rosyjskiej oraz ściślejsza integracja programowa możliwie największej liczby organizacji polonijnych, a także ewentualnych, wyłonionych w środowisku polonijnym grup inicjatorskich.

Podstawowymi celami statutowymi Związku Organizacji Polskich „Jedność” są:

- promocja polskości, w tym: uprzystępnienie i nauczanie języka ojczystego oraz popularyzacja i pielęgnacja polskich tradycji narodowych i kulturowych;
- rozwój współpracy z instytucjami i organizacjami w Polsce;
- organizowanie różnorodnych imprez kulturalnych, które sprzyjają integracji osób polskiego pochodzenia;
- wyszukiwanie oraz popularyzacja zabytków historii i kultury polskiej, obiektów polskiego dziedzictwa narodowego, miejsc pamiątkowych, związanych z historią i działalnością Polaków;
- aktywizacja oraz współpraca polonijnych środowisk kulturalnych i naukowych i sportowych w Federacji Rosyjskiej; nawiązywanie kontaktów oraz współpracy tych środowisk ze środowiskami w Polsce;
- obrona praw oraz interesów gospodarczych Polonii i Polaków zamieszkałych w Federacji Rosyjskiej.

11 listopada

NARODOWE ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI

Po 123 latach zaborów naród polski otrzymał długo oczekiwaną wolność. 11 listopada 1918 r. Polska uzyskała pełną NIEPODLEGŁOŚĆ. Rada przekazała władzę Józefowi Piłsudskiemu. 16 listopada 1918 r. światowe stolicy zostały poinformowane o stworzeniu **Niepodległego Państwa Polskiego**.

„Niepodobna oddać tego upojenia, tego szalu radości, jaki ludność polską w tym momencie ogarnął... Wolność! Niepodległość! Zjednoczenie! Własne państwo! Na zawsze!” (Jędrzej Moraczewski)

После 123 лет раздела, народ Польши получил долгожданную свободу. 11 ноября 1918 года Польша обрела свою НЕЗАВИСИМОСТЬ. Совет передал власть Юзефу Пилсудскому. 16 ноября 1918 года мировые столицы были проинформированы о создании **Независимого Польского государства**.

«Невозможно описать тот восторг, ту дикую радость, которые ощущали поляки в тот момент... Свобода! Независимость! Единство! Наша собственная страна! Навсегда!» (Енджей Морачевский)

Владислав Барвицкий «Воскресение Польши»

Krew na wagę złota!

TEKST: MARTA PROBIERZ

W listopadzie, a dokładniej od 22 do 26 listopada obchodzone są coroczne Dni Honorowego Krwiodawstwa Polskiego Czerwonego Krzyża. Święto ma na celu uhonorowanie wszystkich dawców krwi. Podczas obchodów mają miejsce różnorodne spotkania, a także uroczystości, w czasie których Zasłużonym Honorowym Krwiodawcom przyznawane są odznaczenia nadane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, odznaki "Honorowy Dawca Krwi - Zasłużony dla Zdrowia Narodu" nadane przez Ministra Zdrowia, a także Wyróżnienia Polskiego Czerwonego Krzyża "Kryształowe Serce".

Kto może oddać krew?

W Polsce może to być osoba, mająca od 18 do 65 lat, ważąca powyżej 50 kg, posługująca się językiem polskim, posiadająca ważny dokument tożsamości oraz numer PESEL. Istotny jest również pozytywny wynik badania lekarskiego poprzedzającego pobranie krwi. Składa się ono z wywiadu medycznego oraz skróconych badań przedmiotowych.

Początki tego wspaniałego przedsięwzięcia sięgają 1958 roku. Wówczas PCK rozpoczął propagowanie idei krwiodawstwa. Jest to pewnego rodzaju akcja społeczna, która ma na celu bezinteresowne oddawanie być może najcenniejszej substancji, jaką jest własna krew. Warto zauważyć, iż to jedyny w swoim rodzaju lek, który dla biorców często wiąże się z powrotem do zdrowia. Krwiodawstwo, a w następstwie krwiolecznictwo odbywa się dzięki ludziom dobrej woli, decydującym się na oddanie cząstki siebie na rzecz innego człowieka. Obecnie naukowcy prowadzą liczne badania nad produkcją sztucznej krwi, jednak na razie są one bezskuteczne. Jedynym producentem krwi jest zatem organizm ludzki.

W Polsce był i jest podejmowany szereg działań edukacyjnych, mający na celu propagowanie idei krwiodawstwa. W szczególności ma to miejsce wśród młodzieży szkół średnich oraz studentów. Ci ostatni są zresztą twórcami tzw. Wampirjadi - kampanii honorowego krwiodawstwa organizowanej cyklicznie dwa razy w roku w środowisku akademickim. Krwiodawcy z pewnością zasługują na szacunek oraz najwyższe uznanie wśród społeczeństwa. To właśnie dzięki ich bezinteresownej ofiarności opieka medyczna funkcjonuje w nieco lepszy sposób. Pamiętajmy zatem, iż oddając krew możemy przyczynić się do uratowania komuś życia.

Polskie miejsca w Moskwie

TEKST: MARIA ZELENOWA

Trzeba przyznać, iż stosunki polsko-rosyjskie nie zawsze były proste, jednakże w ciągu wielu stuleci kraje te posiadały i wciąż posiadają bliskie więzi kulturowe oraz historyczne. Można to zauważyć spacerując po Moskwie, bowiem na wielu ulicach i domach można odnaleźć "polski ślad".

Parafia Świętych Apostołów Piotra i Pawła

W XIX wieku wielu Polaków wyznających katolicyzm zamieszkiwało Moskwę. Niniejszy kościół wybudowano w latach 1839–1845 na Szlaku Milutińskim. Kompleks architektoniczny, wykonany w stylu gotyckim, obejmuje cztery dodatkowe budynki, w których w przeszłości mieściły się: dom starców, przytułek, szkoła dla dziewcząt, biblioteka i stowarzyszenie dobroczynne. W świątyni regularnie odbywają się nabożeństwa i koncerty.

Старосадский пер., 7/10

Katedra Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny

Katedra znajdująca się na ulicy Małej Gruzjińskiej jest największym kościołem katolickim w Rosji. Została zbudowana w latach 1906–1917 na koszt społeczności polskiej przy wsparciu katolików innych narodowości.

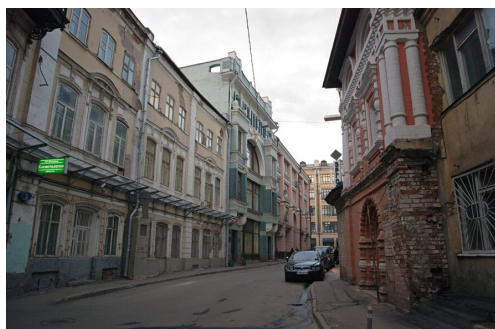
Projekt budynku w stylu neogotyckim opracował polski architekt mieszkający i wykładający w Moskwie, Tomasz Bihdanowicz-Dworzecki. W 1938 roku świątynia została zamknięta. Została zwrócona moskiewskiej społeczności katolickiej dopiero na początku tego wieku.

ул. Малая Грузинская, дом 27/13

"Dwór Pański"

Pojawienie się pierwszych Polaków w Moskwie datuje się na drugą połowę XIV wieku. Byli to przedstawiciele polskiej szlachty oraz wojska, zaproszeni przez księcia moskiewskiego Wasyla. Polacy założyli tak zwany "Dwór Pański", gdzie zatrzymywali się polscy kupcy oraz oficerowie, przybywający do Moskwy.

пер. Старопанский

Pensjonat, w którym mieszkał Adam Mickiewicz

W 1815 roku, po zwycięstwie nad armią Napoleona Bonaparte i podziale Europy między sojuszników, Polska weszła w skład Imperium Rosyjskiego. Wśród protestujących przeciwko rządowi rosyjskiemu znalazł się polski poeta, Adam Mickiewicz. W 1823 roku został aresztowany, a dwa lata później zesłany do Rosji z zakazem powrotu do ojczyzny. W latach 1825–1826 mieszkał w Moskwie. Poeta wynajął pokój w pensjonacie nauczyciela uniwersyteckiego Fiodora Lechnera na Małej Dmitrowce.

ул. Малая Дмитровка, дом 3/10

Miejsce spotkań Puszkina i Mickiewicza

Podczas swojego pobytu w Rosji, Adam Mickiewicz zaprzyjaźnił się z wieloma rosyjskimi pisarzami i poetami. Wśród nich był Aleksander Siergiejewicz Puszkina. Poeci poznali się w 1829 roku w restauracji hotelu "Anglia". W tamtych czasach niniejsza restauracja była popularnym miejscem spotkań. Ku pamięci spotkania dwóch słynnych poetów na fasadzie budynku zainstalowano tablicę pamiątkową. Dziś w budynku mieści się Związek Kobiet Rosji.

пер. Глинищевский, д. 6

Budynek Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanitarnego [RGGU]

Budynek uniwersytetu został zbudowany w 1911 roku na koszt polskiego filantropa Alfonsa Szaniawskiego. Szaniawski zorganizował tutaj pierwszy Uniwersytet Ludowy w Moskwie. Zajęcia odbywały się wieczorami, program nauczania był podzielony na dwa poziomy: pierwszy odpowiadał kursowi gimnazjum, z kolei drugi dawał wiedzę akademicką. Uniwersytet nie miał oficjalnego statusu, a jego absolwenci nie otrzymywali dyplomów, niemniej studia na nim dawały możliwość młodzieży o niskich dochodach przygotowania się do przyjęcia na uniwersytety państwowe.

Миусская пл., д. 6, стр. 11

Ulica Konstantina Ciółkowskiego

Konstantin Ciółkowski, posiadający polskie pochodzenie, zajmował się kosmonautyką teoretyczną. Jego imię nosi mała planeta, krater na Księżycu, a nawet rosyjski samolot pasażerski. W Moskwie znajduje się ulica Ciółkowskiego, położona w północno-zachodniej części miasta.

Znajduje się tu również pomnik Ciółkowskiego, wzniesiony w 1964 roku na Alei Kosmonautów, i dwa popiersia pamiątkowe: jeden na ulicy, która nosi jego imię, drugi – na Leningradzkim Prospekcie.

ул. Циолковского

Pomnik papieża Jana Pawła II

Papież Jan Paweł II [Karol Wojtyła] to wybitna postać, która odegrała ważną rolę nie tylko w życiu duchowym, ale także politycznym. To pierwszy papież, który bronił praw człowieka i nawiązywał kontakty z przedstawicielami innych wyznań. Był etnicznym Polakiem i pierwszym papieżem pochodzenia słowiańskiego. Pomnik Jana Pawła II został wzniesiony w Moskwie na dziedzińcu Biblioteki Literatury Zagranicznej w 2011 roku.

ул. Николоямская, д. 1

Święto zmarłych? Wszystkich Świętych? Zaduszki?

Święto zmarłych? Wszystkich Świętych? Zaduszki?

TEKST: MARTA PROBIERZ

**Święto zmarłych,
Wszystkich Świętych,
Zaduszki, Dzień Zaduszny.
Często niniejsze nazwy są
używane przez Polaków
zamiennie, jednak czy
oznaczają to samo?
Pamiętajmy, iż 1 oraz 2
listopada obchodzone są
dwa zupełnie inne święta.
Przyjrzyjmy się zatem im
nieco bliżej.**

1 listopada - Uroczystość Wszystkich Świętych

Powszechnie niniejsze święto nazywamy dniem Wszystkich Świętych. To właśnie 1 listopada katolicy, luteranie, anglikanie, metodyści oraz niektóre osoby bezwyznaniowe wspominają tych, których już z nami nie ma. Historia święta sięga czasów Cesarstwa Rzymskiego. Wówczas uroczystość miała nieco inny charakter i polegała na upamiętnianiu osób zmarłych śmiercią męczeńską. Co ciekawe, wcześniej dzień ten nie był obchodzony 1 listopada, a w okolicach Wielkanocy. Dopiero w VIII wieku data została zmieniona na ówczesną. Z kolei w X wieku ogłoszono, iż 1 listopada jest świętem ku czci Wszystkich Świętych. Od tego czasu niniejsza uroczystość obowiązywała w całym Kościele.

Jakie kwiaty wybrać?

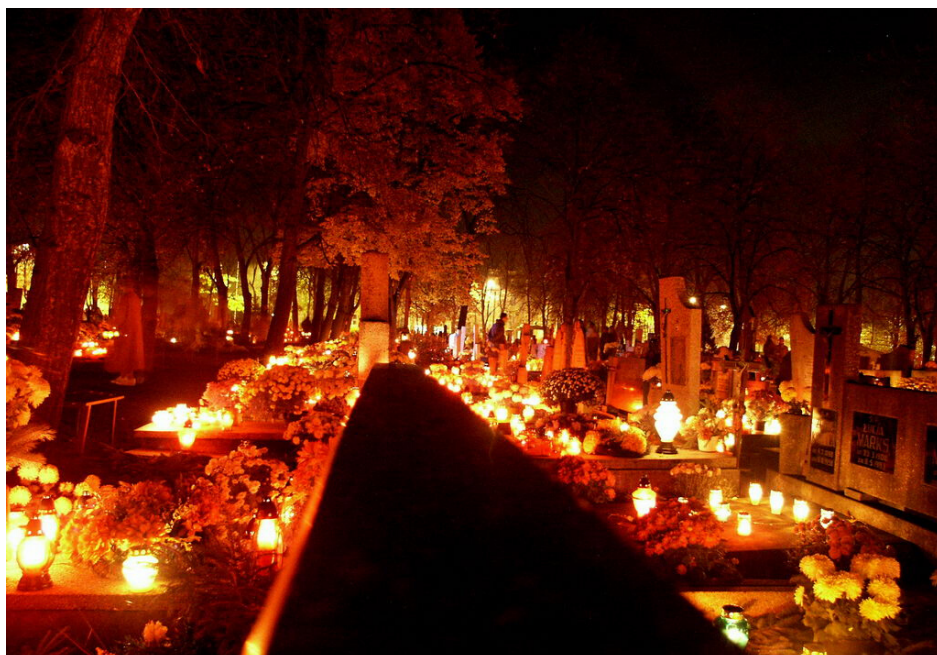
Najlepszym wyborem będą kwiaty odporne na przymrozki. Najczęściej wybierane są zatem chryzantemy (zarówno cięte, jak i doniczkowe), nieco rzadziej - cynie, róże czy astry. Obecnie coraz częściej na nagrobkach pojawiają się również wrzosa.

W dniu dzisiejszym, podczas Uroczystości Wszystkich Świętych osoby wierzące biorą udział w mszy kościelnej, a także w oficjum (wspólna modlitwa). 1 listopada jest dniem ustawowo wolnym od pracy i z pewnością jest kojarzony z odwiedzaniem cmentarzy i gromadzeniem się przy grobach naszych bliskich. Groby są ozdobione wieńcami, kwiatami, a także zniczami. Warto dodać, iż 1 listopada był dniem wolnym od pracy również w czasach PRL-u. Władze podkreślały jednak, iż święto ma charakter świecki i nosiło nazwę Święto Zmarłych, Dzień Zmarłych, czy nawet Dzień Zmarłych i Poległych. Właśnie dlatego obecnie częściej używamy dwóch pierwszych nazw, zamiast oficjalnej nazwy kościelnej.

2 listopada - Zaduszki

Jak wynika z powyższego tekstu, podczas Uroczystości Wszystkich Świętych (1 listopada) wierzący modlą się jedynie za świętych. Oficjalna nazwa niniejszego święta, nadana przez Kościół to Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych. 2 listopada nie jest dniem wolnym od pracy, stąd też większość osób idzie na cmentarz dzień wcześniej. W liturgii Kościoła katolickiego Zaduszki nie są świętem nakazanym, tj. wierni nie mają obowiązku uczestniczenia we mszy świętej.

Mimo to, niektóre osoby wybierają się do kościoła, następnie na cmentarz, zapalają znicze, a także wspominają bliskich, których już z nami nie ma.

Mimo, że 1 listopada ma związek z Kościołem, jest jednak obchodzone również przez osoby niewierzące, jako symbol pamięci oraz okazanie szacunku zmarłym.

Z pewnością warto w których z tych dni wybrać się na cmentarz, zapalić znicz, choć na chwilę się zatrzymać oraz wpomnieć swoich bliskich.

Pod koniec października, tuż przed Uroczystością Wszystkich Świętych, przypominamy sobie o konieczności posprzątania grobów swoich bliskich. Niestety, nie na każdym z nich pojawi się znicz bądź kwiaty. Dlatego też uczniowie wielu polskich szkół odwiedzają cmentarze, aby posprzątać groby. Niniejsza tradycja jest pielęgnowana przez ogromną ilość szkół. Uczniowie sprzątają groby zasłużonych Polaków, a także te opuszczone. Składają na nich kwiaty, zapalają znicze, odmawiają modlitwy. Ta wspaniała praktyka może być również lekcją historii oraz patriotyzmu, poprzez zapoznanie z sylwetkami osób, których już z nami nie ma, jednak o których należy pamiętać.

**24 GRUDNIA - WIGILIA
25-26 GRUDNIA - BOŻE
NARODZENIE**

Boże Narodzenie w Polsce – najważniejsze i najuroczyściej obchodzone, obok Wielkanocy, święto religijne w Polsce. Jego tradycje ukształtowały się na przestrzeni wieków, gdy zwyczaje pochodzące z czasów pogańskich przeplatały się ze zwyczajami wprowadzonymi przez Kościół. Na ich kształt miały także wpływ inne obrządku kościelne oraz tradycje ludowe. Obecnie Boże Narodzenie ma charakter święta rodzinnego i najczęściej jest obchodzone w gronie najbliższych

Wigilia Bożego Narodzenia, wigilia świąt Bożego Narodzenia (wieczera wigilijna, wieczór wigilijny, niekiedy także gwiazdka). Z łaciny, vigilia – czuwanie, straż: vigilare – czuwać) – w tradycji chrześcijańskiej dzień poprzedzający Boże Narodzenie, kończący okres adwentu. Początki tego święta sięgają prawdopodobnie obchodów Saturnaliów w starożytnym Rzymie, gdzie rozwijało się chrześcijaństwo. W kościele łacińskim wigilia Bożego Narodzenia jest obchodzona 24 grudnia, w kościele greckokatolickim oraz

prawosławnym – 6 stycznia (w związku z posługiwaniem się kalendarzem juliańskim), a w kościele katolickim obrządku ormiańskiego – 5 stycznia.

Dzień wigilii Bożego Narodzenia bywał też przesuwany. Według tradycji ludowej (wciąż żywej np. na Kielecczyźnie), w latach, gdy 24 grudnia wypada w niedzielę, wigilia nie mogła być obchodzona, ponieważ „niedziela nie przyjmuje postu”. W takim przypadku wieczerzę wigilijną urządzano już w sobotę, a Boże Narodzenie świętowało się przez trzy dni.

Wigilia świąteczna w Polsce

Zgodnie z tradycją w Polsce wieczerza wigilijna rozpoczyna się wraz z „pierwszą gwiazdką na niebie”. Jest to symboliczne nawiązanie do Gwiazdy Betlejemskiej zwiastującej narodziny Jezusa, którą według Biblii na wschodniej stronie nieba ujrzeli Trzej Królowie. Wieczerza, jak każe obyczaj, postna, rozpoczyna się modlitwą i czytaniem fragmentu Ewangelii Mateusza lub Ewangelii Łukasza w części

dotyczącej narodzin Jezusa. Potem uczestnicy wieczerzy wzajemnie przełamują się opłatkiem, jednocześnie składając sobie życzenia. Na stole przykrytym białym obrusem z wiązką sianka pod spodem ustawia się o jedno nakrycie więcej niż wynosi liczba zgromadzonych osób. Dodatkowe miejsce przy stole wigilijnym przeznaczone jest dla niezapowiedzianego gościa, a zwyczaj ten upowszechnił się w XIX wieku. Ważnym zwyczajem towarzyszącym wigilii Bożego Narodzenia jest śpiewanie kolęd. Często też pod choinką umieszczane są prezenty, które wedle tradycji przynosić ma gwiazdor, św. Mikołaj, dzieciątko lub gwiazdka.

Potrawy wigilijne

W zależności od regionu i tradycji rodzinnych zestaw wigilijnych potraw jest różny, ale zwyczajowo na wigilijnym stole powinny znaleźć się wszystkie płody ziemi, a potraw powinno być dwanaście. Każdej należy spróbować, co ma zapewnić szczęście przez cały rok. Do najbardziej typowych należą: barszcz z uszkami (wymienne w niektórych regionach Polski z białym żurem, zupą grzybową, zupą owocową lub zupą rybną), ryby, przyrządzane na różne sposoby, z najbardziej tradycyjnym karpem smażonym i w galarecie, kapusta z grzybami, pierogi z

kapustą, kasza z suszonymi grzybami, fasola z suszonymi śliwami, paszteciki z grzybami, kotleciki z ryżu z sosem grzybowym, kluski z makiem, cukrem i miodem, makielki, chałka z kompotem z suszonych owoców, zupa migdałowa czy z tradycji wschodniej kulebiak, gołąbki i kutia. Na Śląsku potrawami wigilijnymi są moczka i makówki. Zgodnie z polskim zwyczajem potrawy wigilijne powinny być postne, czyli bezmięsne i bez użycia tłuszczów zwierzęcych. Post wigilijny jest zwyczajem dość powszechnie przestrzegany, mimo że w wielu wyznaniach chrześcijańskich nie jest nakazany. Biskupi łacińscy zachęcają do zachowania tego zwyczaju "ze względu na wyjątkowy charakter tego dnia w Polsce".

Oplątek

Najważniejszym momentem wieczerzy wigilijnej jest wspólne dzielenie się opłatkiem i składanie sobie życzeń. Ten zwyczaj stanowi odniesienie do Ostatniej Wieczerzy i dzielenia się Jezusa chlebem z uczniami. W tradycji kościelnej oplątek jest pozostałością po starochrześcijańskich eulogiach, czyli specjalnych chlebach składanych na ołtarzu. Były one symbolem miłości i jedności chrześcijan oraz symbolem zjednoczenia z Bogiem. Później cechy te przejął oplątek wigilijny, który ostatecznie upowszechnił się w Polsce na początku XX wieku.

Źródło: <http://www.katolik.pl/>

**NAJSERDECZNIEJSZE
ŻYCZENIA Z OKAZJI ŚWIĄT
BOŻEGO NARODZENIA I
NADCHODZĄCEGO NOWEGO
ROKU**

Co warto wiedzieć o polskim alfabecie?

TEKST: MARTA PROBIERZ

Etymologię słowa alfabet lub też abecadło należy szukać w języku starogreckim. Pochodzi od nazw pierwszych dwóch liter alfabetu: alfa oraz beta. Znajomość alfabetu umożliwia pisanie bądź czytanie. Jednakże pisząc czy czytając mało kto zastanawia się nad literami, które układają się w logiczną całość.

Warto zauważyć, iż obecna ilość liter, ich kształt czy inne cechy można zaliczyć do bogatej historii polskiego abecadła. Rozwój polskiego alfabetu Pierwsze zdanie zapisane w języku polskim pochodzi z Księgi henrykowskiej (Księga założenia klasztoru świętej Marii Dziewicy w Henrykowie), spisanej w 1268 roku. Brzmiało ono w następujący sposób: Day, ut ia pobrusa, a ti poziwai. Współcześnie można je przetłumaczyć w następujący sposób: Daj, niech ja pomieję, a ty odpoczywaj. Jest to zarazem najpopularniejsza

egzemplifikacja języka staropolskiego. Początkowa ortografia języka polskiego była bardzo podobna do ortografii języka łacińskiego. Było to spowodowane trudnościami skodyfikowania polskiej fonetyki. Trzeba przyznać, iż ortografia języka polskiego jest stosunkowo niestandardowa. Ma to związek z faktem, iż alfabet języka łacińskiego nie odpowiadał wielu dźwiękom języka staropolskiego. W XIV wieku polska ortografia została nieco bardziej uściślona. Można było wówczas zauważyć pojawienie się dwuznaków, a także greckiej litery phi. Odróżnienie spółgłosek twardych od miękkich wciąż sprawiało dość duży problem, jednak dużo lepiej rozdzielano spółgłoski dźwięczne oraz bezdźwięczne. W tym czasie zauważalna była ogromna niekonsekwencja pisowni. Autorzy ówczesnych tekstów mogli dokładnie taką samą frazę napisać zupełnie inaczej.

Konieczne było zatem ujednolicenie polskiej ortografii. W XV wieku jednym z reformatorów był Jakub Parkosz z Żorawicy, profesor i rektor Akademii Krakowskiej. Parkosz jest autorem traktatu o ortografii polskiej, w którym starał się przystosować alfabet języka łacińskiego do zapisu polskich głosek. Niestety, ale ów profesor poniósł klęskę – jego propozycje nie zostały powszechnie przyjęte. Przypuszcza się, iż Parkosz ukrywał wpływy reformatora czeskiej ortografii, Jana Hausa, którego uznano za heretyka i spalono na stosie w pierwszej połowie XV wieku.

Kolejny wiek obfitował w traktaty podejmujące próby usystematyzowania polskiej ortografii. Ogromne znaczenie miało wynalezienie druku, który zmuszał do ujednolicenia zapisu. Doszło wówczas do wielu ważnych zmian, m.in.: odróżnienie s od ś, a od á, l od ł, zastąpienie v przez w oraz próba odseparowania spółgłosek wargowych oraz wargowo-zębowych twardych od ich zmiękczonej odpowiedników, poprzez dodawanie y bądź i.

Następny punkt przełomowy datuje się na 1816 rok. To właśnie wtedy ujrzała światło dzienne praca Alojzego Felińskiego pt. Przyczyny używanej przeze mnie pisowni. W niniejszej pracy autor wprowadził literę j zamiast i oraz zanegował zasadność używania á, zachowując jednakże é oraz ó.

Polski alfabet obecnie

Do współczesnego polskiego alfabetu zalicza się 32 litery. Dziewięć z nich posiada znaki graficzne (znaki diakrytyczne), znajdujące się pod, nad, obok bądź wewnątrz litery. Niniejsze znaki powodują zmianę wymowy danej litery (np. „ogonek” zamienia e w ę). Warto zauważyć, iż do polskiego alfabetu nie należą q, v oraz x. Powyższe litery występują wyłącznie w słowach pochodzenia obcego.

Na przestrzeni lat polskie abecadło ulegało wielu zmianom. Zmiany w systemie zapisu są z pewnością bardzo emocjonujące. Przecież to właśnie za pomocą liter możemy utrwalić swoje myśli. Alfabet spełnia zatem rolę użytkową, ale także jest dziełem samym w sobie.

Olga Tokarczuk została laureatką Literackiej Nagrody Nobla!

TEKST: MARTA PROBIERZ

10 października z pewnością przejdzie do historii polskiej literatury. Właśnie tego dnia poznaliśmy nazwiska dwójki laureatów Literackiej Nagrody Nobla. Dwójki – ponieważ, przez ubiegłoroczny skandal w szwedzkiej Akademii związany z akcją #MeToo, nagroda nie została przyznana. Jedną z laureatek została Olga Tokarczuk.

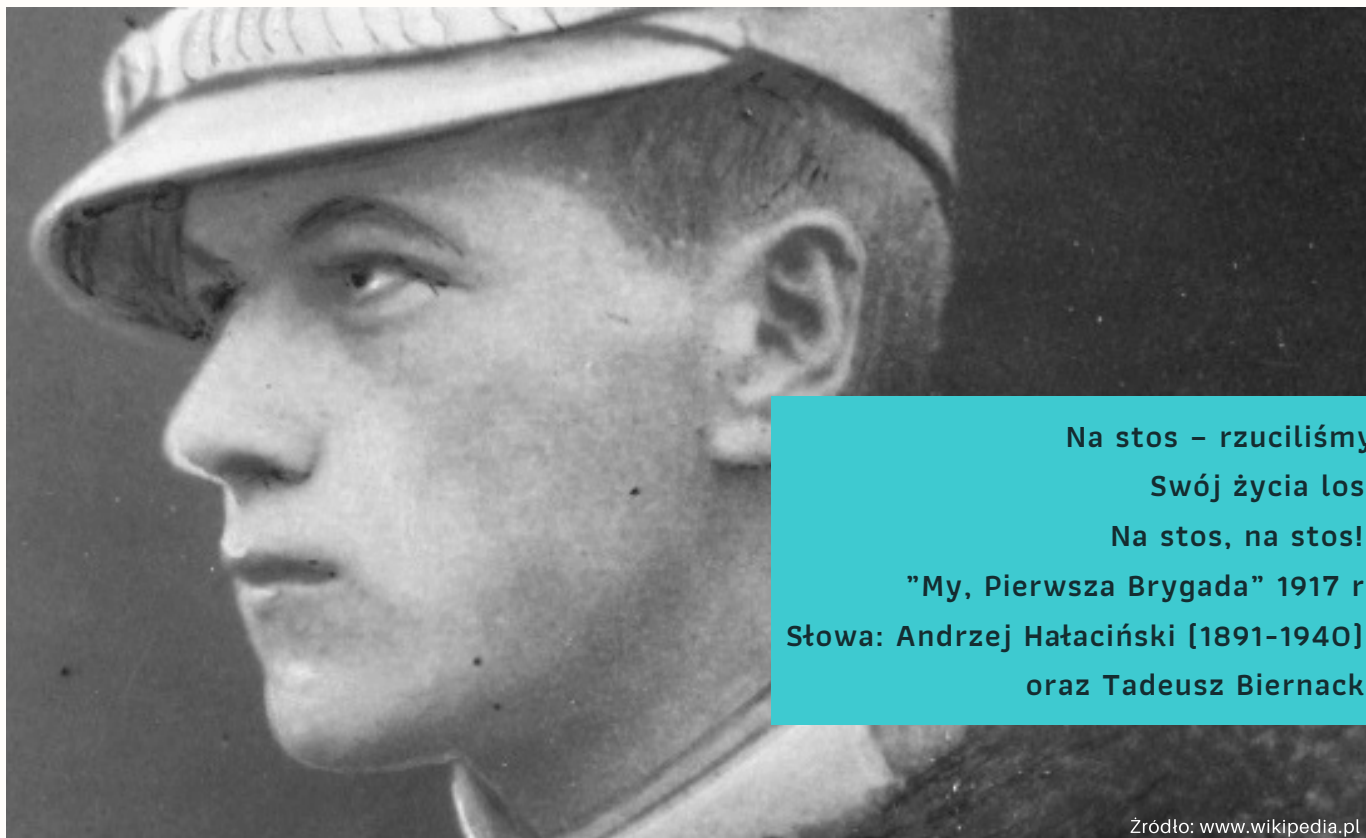
„Radość i wzruszenie odebrały mi mowę” – takimi słowami zareagowała nasza rodaczka. Przyznanie nagrody jest ogromnym sukcesem zarówno dla pisarki, jak i dla polskiej literatury. Olga Tokarczuk jest piątą polską noblistką nagrodzoną w dziedzinie literatury.

Wcześniej nagrodę tę otrzymali: Henryk Sienkiewicz (1905), Władysław Reymont (1924), Czesław Miłosz (1980) oraz Wisława Szymborska (1996).

Akademia Szwedzka nagrodziła Olgę Tokarczuk „za narracyjną wyobraźnię połączoną z encyklopedyczną pasją, co sprawia, że prezentuje, że przekraczanie granic jest formą życia”.

Pisarka urodziła się w 1962 roku w Sulechowie. Zadebiutowała w 1979 roku na łamach pisma „Na przełaj”, gdzie opublikowała swoje pierwsze opowiadania. Następnie światło dzienne ujrzały książki: „Podróż ludzi księgi”, „Prawiek i inne czasy”, „Dom dzienny, dom nocny”, „Bieguni”, „Prowadź swój pług przez kości umarłych”, a także „Księgi Jakubowe”.

Krucjata Józefa Mączki, poety Legionów Wolności

Na stos – rzuciliśmy
Swoją życia los,
Na stos, na stos!
"My, Pierwsza Brygada" 1917 r.
Słowa: Andrzej Hałaciński [1891-1940]
oraz Tadeusz Biernacki

Źródło: www.wikipedia.pl

TEKST: NINA SIŁAEWA

Zmartwychwstanie

*Pioruny były na dziejów zegarze
godzinę Twoją, o Polsko szczęśliwa –
pioruny kuły w Twych kajdan ogniwa,
że się rozpękły w płomiennym ich żarze...
Taką nam Ciebie wróżyli pieśniarze,
których Duch ogniem w wyżyny porywa,
że przyjdiesz ze krwi zrodzona – krwią żywa
– w szczęku oręża i w armat rozgwarze!
Taką nam byłeś w ojców obietnicy,
kleczonej w długie zimowe wieczory
z ciemnych objawień dziada Wernyhory
i w snach męczeńskich katorżnej ciemnicy,
i w snach poległych – w samotnym kurhanie
– w snach, którym jedno imię:
Zmartwychwstanie!...*

Autorem tego patriotycznego wiersza jest polski poeta, Józef Mączka. Poezja Józefa Mączki to jedna z najbardziej wyrazistych i szczerych wypowiedzi o wojnie, adresowana do wszystkich ludzi, ponieważ patriotyzm i odwaga nie mają narodowości. Poezja polska ma swoją unikalną wartość, silny mesjanistyczny imperatyw – głos

nadziei i wolności będący przez wieki dominantą życia ludzkiego.

W ogólnym chórze patriotycznej poezji twórczość Józefa Mączki wyróżnia się egzystencjalnym, a nawet eschatologicznym charakterem. Autor ma prawo wypowiadać się w imieniu polskich bohaterów. Jego osobista biografia nierozdzielnie łączy się z historycznym fragmentem walki o wolność Polski w czasach pierwszej wojny światowej.

Sosny na cmentarzu w Wołczecku

*W ciemnych warkoczy zwichrzonej ozdobie
zostały po nas samotne i płaczą,
z nieutulonym smutkiem i rozpaczą
na białym Czechny pochylone grobie...
Bowiem widziały wszystko w onej dobie:
i trud nasz krwawy – i drogę tułaczą –
i całą naszą drużynę junaczą
żegnały z dala w smutku i żałobie...
Znad pobojuwisk bezpamiętnej walki,
pomiędzy wrogie zwycięzców namioty
rozpaczne wznoszą ku niebu ramiona –
I są jak głosy od mogił tych łona –
i są jak prochów płomienne westalki,
wieszczące krwawe Wenedów powroty!...
Na postoj, 11 VIII 1916 r.*

Sosny na cmentarzu w Wolczeku, Leon Jan Wyczółkowski; z teki „Wspomnienia z Legionowa 1916”. Muzeum Narodowe w Warszawie

Józef Mączka urodził się 2 czerwca 1888 r. Jego ojciec, wówczas trzynastolatek, wziął udział w powstaniu styczniowym. To właśnie ojciec wywarł ogromny wpływ na postawę życiową syna i nauczył Józefa ofiarnego patriotyzmu.

**....Przysięgłem Tobie na anielski huf -
gwiazdy na niebie i słońce w błękicie...
przysięgłem Tobie na duszę i Boga -
O Ukochanie najczystsze mych snów,
Ojczyzno Droga!!!
Bogumin, w listopadzie 1915 r.**

Józef Mączka podjął studia na Politechnice Lwowskiej. Jego poetycki dar objawił się wcześnie. W 1913 roku Józef został członkiem Związku Strzeleckiego, a w sierpniu 1914 roku, po wybuchu I wojny światowej, zgłosił się do II szwadronu Legionów Polskich.

Józef Mączka przeszedł cały szlak legionowy. Brał udział w kampaniach karpackich i bukowińskiej. Dostał się do niemieckiej niewoli, z której uciekł i rozpoczął pracę w Polskiej Organizacji Wojskowej. Zajmował się przerzutem rozbitków z Legionów Polskich na Kuban. 9 września 1918 roku Józef Mączka zmarł na cholerę niedaleko Jekaterynodaru.

Ranny

**Już listu nie napiszę
ni woli mej nie powiem...
skroń cięży mi ołowiem -
odbiegli towarzysze...
a którzy byli przy mnie,
ostygli już na zimnie...
Na ziemi w ranach leżę,
a nic mnie już nie żali...
gromnicę słońko pali,
wiatr szepce mi pacierze:
„Na polskiej zabił ziemi
kulami moskiewskimi...
Za Polskę legł na łanie -
wieczne odpoczywanie!...”
Requiem grzmią armaty -
nie czuję ran ni bólu...
Żegnajcie mi, matulu -
Na oczach krwawe płaty...
Kres mękom, ponieważ -
krew, krew ustami płynie...
Ojczyzno - wzięłaś serce -
duszę Ci moją ninie
oddaję w tej godzinie!...
Legionowo, w kwietniu 1916 r.**

Rysunek 1916 r. „Legionista Józef Mączka”, Sonnewend, Czesław Stefan (1885-1939), Autor wzoru.

Józef Mączka pisał wiersze w okopach między walkami. Jest najbardziej wybitnym poetą legionowym, jednym z tych, których poezja zachęcała żołnierzy do walki w słusznej sprawie i podnosiła ducha legionistów...

Józef Mączka był wzorem i bohaterem młodych wojowników. Od 1915 roku jego wiersze były drukowane w „Wiadomościach Polskich” i innych czasopismach, w 1917 roku ukazał się jego pierwszy zbiór „Starym szlakiem”. Kolejne edycje tomiku twórcy pojawiły się w 1933, 1934 i 1938 r. Jednak na długi czas jego twórczość i pamięć o nim odeszły w zapomnienie.

„Portret Józefa Mączki”
Leon Jan Wyczółkowski, Muzeum
Narodowe w Warszawie

W 2009 roku, po długiej przerwie, Uniwersytet Jagielloński ponownie wydał jedyny zbiór poezji autora. W Rosji Józef Mączka jest praktycznie nieznany. Poezja Józefa Mączki jest podyktowana uczuciami człowieka, znajdującego się bezpośrednio tam, gdzie za cenę życia broniono ideałów wolności. Jego poezja to repertaż z frontu, kronika

Legionów, życie poety-romantyka, poety-tułacza, który poświęcił się szlachetnej służbie Ojczyźnie. W swojej twórczości poruszał najważniejsze ludzkie wartości, tradycje rodzinne, cechy legionistów. Pisał o gorczy utraty i radości z odzyskiwania Wolności...

Trzy Maryje

**Alleluja! – rozgłosie dzwon bije –
sen mi dziwny wydzwania w tej dobie...
w szarym polu trzy smętne Maryje
przy żołnierza klęczące gdzieś grobie...
W szarym polu, przy żołnierza grobie,
trzy żałosne Maryje dziś płaczą –
polską dolą złamane tułaczą,
matka – siostra – i dziewczę w żałobie...
„Gdzieżeś, Janku, gdzieżeś, ukochany –
żali słyszysz nas w mrocznej oddali?
Noc na senne zachodzi kurhany –
któż nam kamień tęsknoty odwali?!”...
A wtem jasność je z nagłą uderzy,
snadź nie z tego zjawiona im świata...
nad mogiłą poległych żołnierzy
złoty Anioł Wolności przelata!...
Idźcie – rzecze – do domów, weseli,
którzy martwych płaczecie tu kości...
Już z tych grobów Polska w cudnej bieli
zmartwychwstała do życia w wolności!!!
Kołomyja, w kwietniu 1915 r.**

Poeta pisał także o dzieciach, które straciły swoich ojców...

Sierota

(Wspomnienie z Wolborza)

**W oczy nam patrzył tak prosto i pewnie,
jakby żołnierzem był szarym od dawna...
chłopię nieledwie – dziecina zabawna –
iż w piersiach litość wzbierała nam rzewnie.
Żalostną wspomnień rozedrgał w nas strunę,
którą tak krwawo zawichrzył los srogi...
On o Klimontów pytał! – O te drogi,
którymi ojciec szedł pod śmierci łunę!
A już tam w oczach sierocych chłopczyny,
gdy słuchał twardej żołnierskiej powieści,
nie ujrysz żalu ni łez, ni boleści –
jeno w nich płomień rozgorzał jedyny,
płomień, co w sercu małym wypieści
żar czynów – w życia dalekie godziny!...
Piotrków, w czerwcu 1915 r.**

Właśnie na tych dzieciach spoczywał obowiązek obrony niepodległości swojego kraju, rodziny oraz przyszłości swojego ludu w czasie II wojny światowej. Polska krucjata jeszcze trwała...

Kiedyś...

**Kiedyś... po latach – gdy ścichną te fale,
które nas w wirów porwały odmęty,
kiedy odpadnie huragan krwi wzdęty
i lzy obeschną, i zmilkną już żale –
ze wciąż ujmiecie pogięte pałasze
i zawiesicie na ścianach wysoko;
i lżą serdeczną zabłyśnie wam oko,
gdy wam powiadać będą dzieje nasze...
I będzie pełen znów każdy zakątek
polskich relikwii i polskich pamiątek.
I znowu ogniem zapłoną wam lice
w te narodowe, żałosne rocznice –
i w niebo pieśni popłynie orędzie
– kiedyś – po latach – gdy nas tu nie będzie...
Felsövisö, na Węgrzech, 20 I 1915 r.**

Ilustracja: Nina Siłaewa

Leon Wyczółkowski

Leon Wyczółkowski
rysujący drzewo,
Gościeradz, ok. 1932 r.,
fotografia, MOB Wb 853
Źródło: www.wyczolkowski.pl

TEKST: NINA SIŁAŁEWA

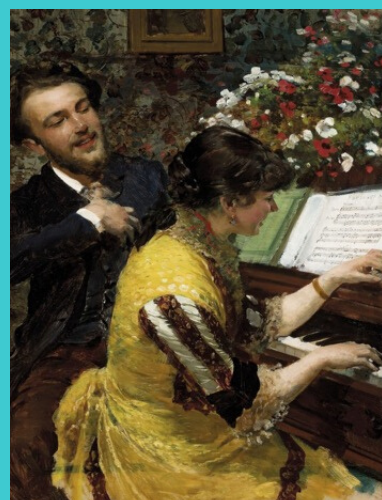
Leon Wyczółkowski – malarz i grafik. Urodził się w Hucie Miastkowskiej 11 kwietnia 1852 roku. Studiował w krakowskiej Szkole Sztuk Pięknych w pracowni Jana Matejki.

Początkowo malował obrazy historyczne oraz symboliczno-romantyczne, następnie liczne sceny buduarowo-mieszczańskie...

Леон Вычулковский, художник и график, родился в 1852 году. Он закончил Краковскую Академию Искусств в мастерской Яна Матейко. Первоначально создавал работы на историческую тему и работал в жанре символического романтизма. Позже переносил на полотно сцены мещанской жизни...

Merry Youths, 1891, Źródło: www.boszarart.pl

Once I Glimpsed, 1884, Źródło: www.wikipedia.pl

W 1890 roku artysta mieszkał w Paryżu, gdzie uległ wpływom impresjonizmu.

Pobyt na Ukrainie w latach 1883-1894 przyniósł stylistyczny przełom w twórczości Wyczółkowskiego, zapoczątkowując realistyczny nurt jego sztuki. Krajobrazy Polesia i Ukrainy są niewątpliwie najlepszymi dziełami autora.

В 1890 году жил в Париже, где испытал сильное влияние импрессионизма.

Пленэр в Украине в 1883-1894 гг. изменил творческую манеру художника. Реалистические пейзажи Полесья и Украины, без сомнения, являются лучшими его произведениями.

Krajobraz ukraiński, 1911, Źródło: www.wikipedia.pl

Leon Wyczółkowski był nie tylko malarzem, ale również najbardziej znanym w Polsce rysownikiem i grafikiem. W latach 1895-1911 był profesorem Krakowskiej Akademii Sztuki.

Tworząc prace graficzne nie zapominał o malarstwie – stosował miękką plamę i kontrastowy światłocień. Leon Wyczółkowski miał niesamowity talent. Jego biografia jest ciekawa i ekscytująca. Wszyscy wiedzą o jego artystycznych podróżach do Paryża, Hiszpanii i innych krajów, jednak prawie nikt nie informuje o ciekawym fakcie jego biografii – o Legionach Polskich. W marcu 1916 roku został malarzem wojennym Legionów Polskich, został przydzielony do Komendy Głównej w obozie zimowym na Wołyniu, gdzie przebywał do czerwca tegoż roku. W efekcie powstała teka „Wspomnienia z Legionowa”.

Леон Вычулковский был уникальным художником и самым известным графиком в Польше, в 1895—1911 годах он был профессором Краковской Академии Искусств. В своих графических работах он сохранял достоинства живописи: тональные и цветовые отношения.

Леон Вычулковский удивительный талант и очень плодотворный автор. Его биografia интересна и увлекательна. Все знают о его творческих путешествиях в Париж, Испанию, Германию и другие страны. Но почти никто не сообщает об одном интересном факте его биографии – пребывании в польских легионах. В национальном музее Варшавы хранится серия рисунков «Воспоминания о легионах», выполненная в 1916 году.

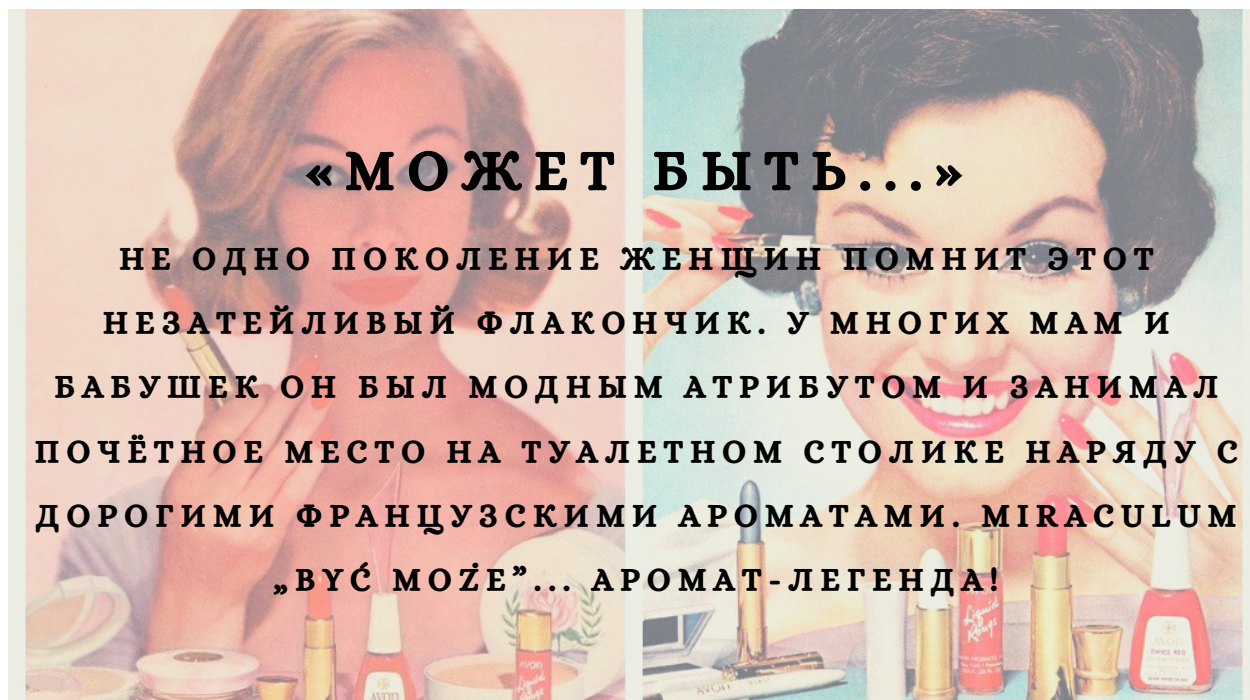

Martwa natura z winogronami, 1905, Źródło: www.wikipedia.pl

Attyka Kamienicy Celejowskiej w Kazimierzu, 1918, Źródło: Muzeum Narodowe w Warszawie

Czy Pani wie?

«МОЖЕТ БЫТЬ...»

НЕ ОДНО ПОКОЛЕНИЕ ЖЕНЩИН ПОМНИТ ЭТОТ
НЕЗАТЕЙЛИВЫЙ ФЛАКОНЧИК. У МНОГИХ МАМ И
БАБУШЕК ОН БЫЛ МОДНЫМ АТТРИБУТОМ И ЗАНИМАЛ
ПОЧЁТНОЕ МЕСТО НА ТУАЛЕТНОМ СТОЛИКЕ НАРЯДУ С
ДОРОГИМИ ФРАНЦУЗСКИМИ АРОМАТАМИ. MIRACULUM
„BYĆ MOŻE“... АРОМАТ-ЛЕГЕНДА!

ТЕКСТ: НАТАЛИЯ КСЕНОФОНТОВА

Именитый польский парфюмерный бренд Miraculum выпустил этот парфюм в 1968 году. На данный момент, это компания с мировым именем, на счету которой много ярких и запоминающихся ароматических композиций. Под незатейливой крышечкой «прячется» завораживающий цветочно-шипровый аромат. Он посвящён романтическим натурам и просто неординарным женщинам. Этот аромат, образец стиля и элегантности. Он до сих пор тревожит сердца многих женщин, оставаясь актуальным и в наше стремительное и переменчивое время. Он вне времени, он – связь поколений!

Очень интересна история создания аромата. В 1956 году в Кракове выступал советский эстрадный оркестр под управлением Эдди Рознера. Его солисткой была Капиталина Лазаренко – начинающая, но весьма талантливая певица. Для нее Рознер написал песню под названием «Может быть».

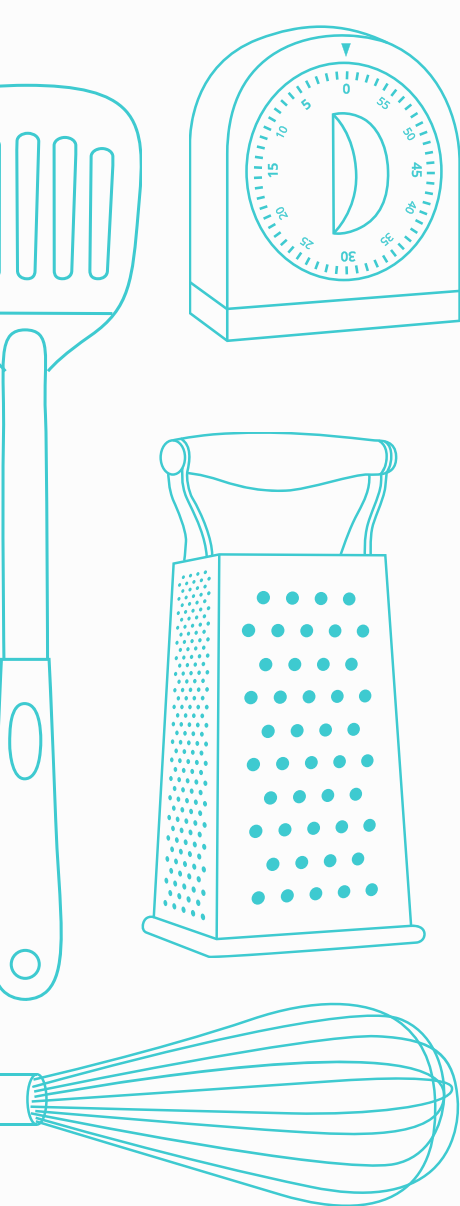

Слушателям очень понравилась эта песенка. После гастролей весь Краков напевал милый, задорный и незатейливый мотив. Вот так и появился этот легендарный «народный» аромат. Если у вас будет возможность, милые женщины, обязательно «послушайте» его. Для кого-то это будут воспоминания, а для кого-то открытие, и может быть..., любовь навсегда.

Песенку можно послушать по ссылке:
<https://m.youtube.com/watch?v=sIsTEMizKHO>

Готовим Бжад

ТЕКСТ: НАТАЛИЯ КСЕНОФОНТОВА

Скоро Рождество! И весь христианский мир готовится к самому главному празднику года.

Сочельник, вечер перед Рождеством, всегда отмечают в большом кругу семьи. Святой праздник собирает всех родных за одним столом. Сам стол также украшен символически — под скатертью обязательно кладут сено, символ новорожденного Христа. На столе должно быть 12 блюд. И обязательно оставляем одно пустое место за столом — для нежданного гостя. Вдруг какой-нибудь путник захочет присоединиться?

Существует поверье, что любой путник в Рождество- посланник Бога. Пустое место обладает еще одним значением — это символ тех, кого уже с нами нет, но кто навсегда останется в нашем сердце. На столе обязательно должна гореть свеча. Есть ещё одна традиция для

объединения семьи — все едят из общей тарелки, и обязательно, ложками. Это традиционный праздник, камерный, семейный, однако ж, по свидетельству Лукаша Голембовского (XVIII век), "поляк не любит есть в одиночестве ни в будни, ни в праздники; поэтому он безмерно рад гостю; тот, кто не имеет семьи, должен иметь домочадца, приживальщика, позовет священника, с которым ему приятно сесть за стол и за трапезой побеседовать...". Всем давно известно классическое меню Рождественского стола. Борщ с «ушками», карп, компот из сухофруктов, сладкие пироги, макароны с маком, холодец, плячки, капуста. У каждой хозяйки свои варианты приготовления рождественских блюд. Я хочу предложить вам разнообразить меню малоизвестным рецептом. Удивите своих близких, когда все соберутся за столом в Вигилию.

Готовим Бжад (Brzad, Кашубия и Кочеве)

Изначально, бжадом называли фрукты из сада — яблоки, груши, сливы и иногда вишни. Это слово, которое сегодня можно услышать лишь в Кашубии и регионе Кочеве, восходит к славянским переводам Библии. Суп под названием «бжад» готовят из сухофруктов. Добавляют клёцки, молоко, либо сливки.

Итак!

1. Сварить компот из сухофруктов, как обычно, только с добавлением изюма. Сахар — по вкусу, но умеренно. Компот не должен быть слишком сладким.

2. Из белого хлеба (лучше тостовый), 1 яйца, капельки молока и растопленного сливочного масла сделать хлебный фарш (можно добавить немного ванильного сахара, или корицы- кому что нравится).

3. Смоченными руками раскатать шарики, размером с орех. Эти клецки добавить в кипящий готовый компот.

4. Можно приготовить и классические клёцки. Делаем тесто: для него нам понадобится два яйца, полстакана муки и немного воды, чтобы тесто было не очень густым. Так же кладем в него немного соли. Чайной ложечкой берем небольшие кусочки теста и кидаем их в кастрюлю с компотом.

5. Варим клецки 5-10 минут.

Клёцки из хлебного мякиша мне нравятся больше. Подаём «бжад» охлажденным до комнатной температуры. Добавляем сметану, или сливки. Вкус — непередаваемый! Приятного аппетита!

Счастливого Рождества!

Ура! Приключение! Или как всё начиналось

ТЕКСТ: ИРИНА РЫБАКОВА
ИЛЛЮСТРАЦИИ: НИНА СИЛАЕВА

Как то осенним вечером Лисенок , Слоненок, Котик и Обезьянка сидели в гостях у мудрой тетушки Сова. За окном было хмуро: лил дождь, солнышко не показывало свои лучики. Но у Тетушки было очень уютно. Пили чай с ватрушками. Много разговаривали, веселились.

Обезьянка, правда, была недовольна.

- Хочу путешествовать! Говорят, что это интересно!!!!!! А то мне скууучно!

Тут тетушка Сова спрашивает:

- А знаете ли вы Легенду о Лехе, Чехе и Русе?

- Нет, тетушка Сова. Расскажите нам. – попросили зверята...

- Ну что ж... Слушайте. Много-много веков назад жили три брата-славянина. И звали их Лех, Чех и Рус. Они вместе делили невзгоды и радости, вместе охотились.

Но как-то они посоветовались и решили строить собственные семьи-страны. Рус пошел на Восток и образовал страну Русь. Чех пошёл на Юго-запад в сторону горы Ржип и образовал страну Чехию. А Лех? Лех пошел на Север. И шел до тех пор, пока не увидел дерево, на котором сидел белый орел. Залюбовался Лех птицей. Красиво восседал орел в своем гнезде на фоне красного закатного неба. Протянул он величаво руку в сторону орла и произнес:

- Образую я здесь свою страну. И здесь будет первый город моей страны. Его столица. Назову его Гнезно - Gniezno (от слова Gniazdo (польск.) - раз я здесь увидел гнездо Орла. А Символом моей страны будет Белый Орел (Orzeł biały), а цвета будут красный (czerwony) как цвет закатного неба) и белый (biały) как цвет оперения Орла. Так и образовалось три страны: Русь, Чехия и Польша.

- ...Вот смотрите. – продолжила мудрая тетушка Сова. – В атласе нашем все три государства обозначены. И все мы от братьев Чеха, Леха и Руса корни имеем. Значит мы все – братья-славяне.

- А почему между ними так много других стран? - спросил Котенок.

- Потому что семьи росли и многие образовывали свои страны. Но надо помнить, что все мы от трех братьев. И значит, мы похожи и в языке, и в культуре, и в традициях. И надо нам дружить.

- Как все интересно и непонятно. Надо все изучить. – подумал Лисенок.

- Надо «посмотреть красками» - подумал Слоненок.

- Ох! – воскликнула обезьянка, - я знаю, что надо сделать!!!! Надо поехать в Польшу!! Надо увидеть Гнезно!!! Надо... Надо....

- Конечно, - согласился Лисенок.- Собираемся и едем. Надо все разузнать, посмотреть.

-Ура! Приключение!!! – подхватили все Зверята. – Собираемся!

Шаг за шагом... (krok po kroku)

Учим польский язык. Uczymy się języka polskiego.

Раз решили, то надо исполнять задуманное. Стали собираться. Слоненок решил, что для поездки в Польшу ему надо купить красные кепочку и шарфик. Ведь цвета Польши – белый и красный. Он белый, а кепочка и шарфик красные. Значит, будет похож на Поляка. И решил взять с собой краски и кисточки. Лисенок читал словари и справочники, изучая историю Польши, польские легенды. Обезьянка очень заинтересовалась похожестью слов Гнездо – Gniazdo. «Надо изучить слова. – думала она. - Как похожи наши языки». А котенок? Котенок ничего не делал. Он лежал на своем пледике и мечтал о том, как все будет... здорово...

За несколько дней перед отъездом мудрая тетушка Сова собрала их всех у себя на чай и начала разговор издалека:

- Ну, мои хорошие, уже собрались в путешествие?

- Да, - воскликнул слоник. - я купил себе красные кепочку и шарфик. - Теперь я как настоящий поляк. С цветами Польши. И купил себе новые краски и кисточки. Буду рисовать все, что понравится.

- Я изучал историю Польши. Очень интересно! Думаю, что нам там понравиться!
- Ой, а я нашла много интересных слов, которые одинаково произносятся – произнесла Обезьянка. - Только не всегда они смысл один имеют... Странно ... но интересно...
- А я... представлял... и... мечтал немного... – тихо сказал котенок.

Мечтал? Представлял? – спросили Зверята. – Как это? Зачем?

Но Котенок сделал вид, что ничего не расслышал и принялся за новую ватрушку.

- Да, все молодцы! Каждый по-своему. А как вы всё будете спрашивать у людей? Как будете узнавать?

Все замолчали. Что же делать? Они подготовились, но, самое главное пропустили: язык. Языка то они не знали.

- Ну воооот! – воскликнул Котенок. – Никуда не едем!! А я так красиво мечтал!!

- Почему не едете? – удивилась тетушка Сова. - Просто сейчас придет в гости

наш сосед Заяц. Он был в Польше. Немного знает язык. Для начала он поможет вам, а дальше... Дальше все от вас будет зависеть. А я тем временем скачаю вам в телефоны Словник (Słownik) то есть словарь. Это от слова...- Слово!!! – вскричала обезьянка. – Как интересно! Опять совпадение!!!!

- Да, правильно.

Через какое то время пришел сосед Заяц и прямо с порога начал говорить на польском языке:

- Dzień dobry! Mam na imię Zając. Jak się masz? - и подает всем руку для приветствия.

Сначала была короткая пауза. Первая заговорила Обезьянка.

- Вот опять совпадения в словах!!! Я поняла слова «день», «добрый», и «имя».

- Да. Это ты все услышала, а что это означает?

- Наверное, что день сегодня добрый и ваше имя Заяц... Да...?

- Примерно так – усмехнулся Заяц.

- Давайте выучим для начала приветствия. – предложил Заяц.

- Правильно. - сказал лисенок, - Прежде всего здороваться надо. Надо быть вежливым.

- Итак: „Dzień dobry”, „dobry wieczór”, - это приветствия. Только надо понимать, когда это говорить. Например: если утро и день, ты говоришь человеку: „Dzień dobry”, а если вечер, то...

Тут все хором подхватили: „dobry wieczór!”

- Гм... Молодцы! Какие смышленные! – подхватил Заяц.

- Вот видите, видите, как похожи языки! Это потому что мы все от трех братьев-славян корни имеем! - взволнованно приговаривала Обезьянка.

- Что-то в этом есть. - задумчиво произнес Лисенок. - Надо идти в глубину.

- Ура! У нас получается!!! – вскрикнул Слоненок, подбрасывая вверх свою красную кепочку.

А котенок тихо замурчал, прикрывая глаза от удовольствия. Все налаживается и...и... все ...будет... хорошо. Надо только постараться...

- Ну вот, здороваться вы научились. А, для того, чтобы познакомиться, надо представиться и спросить у человека его имя. Когда ты говоришь „Mam na imię...”, ты говоришь «Я имею имя...» (или «Меня зовут»). А когда спрашиваешь „Jak masz na imię?”, ты спрашиваешь о том, «Какое имя ты имеешь?» (или «Как тебя зовут»).

Теперь давайте поиграем: разделимся на пары и будем знакомиться друг с другом:

- Dzień dobry, dobry wieczór! Mam na imię Слоник, a jak masz na imię?

- Dzień dobry, dobry wieczór! Mam na imię Обезьянка, a jak masz na imię?

- Вот видите, у вас получается! Молодцы! – похвалила их мудрая Сова.

- Да, да! Все молодцы! Но надо освоить последнее: вы представились друг другу, то есть назвали свои имена. А как закончить этот диалог? Что бы вы сказали по-русски?

- Супер! Здорово! Очень приятно! Прекрасно! – полились рекой ответы.

- Вот! Теперь скажем все по-польски: «Супер – Super!», «Хорошо - Dobrze!», «Прекрасно

- Pięknie!», «Очень приятно (мило) - Miło mi!». Запомнили? Молодцы! А теперь последнее слово в нашем диалоге. В конце, что мы говорим друг другу?

- До свидания! Пока! Увидимся!

- Правильно! По-польски «До свидания!» будет «Do widzenia!». А «пока!» будет «Pa!»

Обезьянка нахмурила лоб.

- „Do widzenia!” - до видения! Правильно? А слоник удивленно произнес: „Pa?!” И все!? И стал повторять: „Pa!”, „Pa pa!”.

Котику очень нравился польский язык. Он такой сладкий для его ушка язык: тихий, немного шипящий, воркующий.

Теперь давайте повторим еще раз с новыми словами. Вот вы – Лисенок и Котик, проговорите весь диалог. Зверята сосредоточились и...

- Dzień dobry!

- Dzień dobry!

- Mam na imię Лисенок. A jak masz na imię?

- Mam na imię Обезьянка..

- Dobrze!

- Miło mi!

- Do widzenia!

- Pa pa!

Потом попробовали Обезьянка и Слоник. Потом поменялись парами и повторили еще раз.

- Ох, Спасибо вам Заяц! Столько слов интересных узнали и уже даже говорить можем!

- Спасибо? – Заяц немного прикрыл свои глаза и улыбнулся. - А как будет спасибо по-польски?

Заяц видя, что все воодушевлены, решил научить зверят еще одному слову. Все замолчали. Ведь это одно из главных слов в общении, а они его пока не знали.

- По-польски «Спасибо» будет „Dziękuję!”.

И тогда зверята все хором сказали: „Dziękuję! Сосед Заяц!”.

Немного поупражнявшись в запоминании слов, они решили выпить еще немного чая с ватрушками, потому что немного устали и разошлись по домам. Ведь надо было о многом подумать. Да и слова надо было повторить.

Шаг за шагом... (krok po kroku)

Польские праздники. Ноябрь. Polskie święta. Listopad.

На следующий день все снова встретились у мудрой Совы. Но уже как настоящие поляки приветствовали друг друга польскими словами. „Dzień dobry!”, „Pa!”.

Заяц стал рассказывать о праздниках, которые ждут их в Польше. Ведь ехали они в ноябре. Вернее 1 ноября. И будут до самого Нового года! А декабрь – волшебный праздник в Польше.

- Когда вы приедете, будет праздник Всех Святых или по-польски „Wszystkich Świętych”. Все люди едут на кладбища и зажигают поминальную свечу (znicz).

- А мы можем помянуть своих близких?- спросил Котик.

- Конечно! Можно зайти в Костел (Kościół - католический храм), и не забудьте подать денежку и хлеб бедным людям. 2 ноября тоже праздник, который восходит среди людей к старине. Называется он Задушки или по-польски „Zaduszki”, можно еще сказать „Dzień zaduszny”. Люди молятся за...

- За Души – воскликнула Обезьянка.

- Да, - подтвердил Заяц. - За души своих близких.

Но большинство людей делает это в семейном кругу. Дома.

Лисенок был очень сосредоточен. Он все записывал. Записывал, чтобы потом проанализировать, то есть еще раз подумать. А в Польше он хотел найти подтверждения своим мыслям.

- Потом у вас будет еще один праздник.

- Религиозный? - спросил Слоненок.

- Нет. Праздник торжественный. Государственный, то есть его отмечают официально всей страной (государством). Это День Независимости (Dzień Niepodległości) страны. Именно в этот день страна обрела независимость и стала самостоятельной. Это будет 11 ноября. Везде будут висеть бело-красные (biało-czerwone) государственные флаги, петь Гимн страны.

- Воот! А вы смеялись над моими красными кепочкой и шарфиком. А я в этот день буду, как настоящий поляк, одет в государственные цвета. – торжественно, но тихо произнес Слонёнок.

- Да уж! Будешь красавчиком! - подтвердила, улыбнувшись, Сова. А потом наступит интересный период в Польше. Называется АДВЕНТ (ADWENT)

- Как!? – спросили хором Зверята

- Адвент - сказала мудрая Сова, - Я тоже его знаю. Это время в России называется «Рождественский пост».

- Совершенно верно. Адвент наступает за 4 недели до Рождества. А Рождество у католиков (а Польша католическая страна) 25 декабря. То есть Адвент наступает за 4 недели до 25 декабря. В это время все люди как бы совершают «разговор с собой». Что он сделал хорошее, что надо исправить в своем поведении.

- Как это? Как понять? Как определить?

- Когда я была маленькой, - заговорила Сова - я закрашивала рисунок. Он назывался «Следы». Вот. Посмотрите.

Если за день я делала хорошие дела, мне не было стыдно за свои поступки, я закрашивала цветок справа. А если я делала что-то плохое, закрашивала сорняк слева. Только надо быть очень-очень честным самим с собой. И тогда через четыре недели видно, с чем ты пришла к светлому празднику Рождества. Какие следы тебя привели.

- А вы не расскажите нам об Адвенте подробнее? - попросил Лисенок, уже приготовив себе тетрадочку и карандаш.

- А слова сегодня будут новые? – спросила Обезьянка.

- Конечно! – ответил Заяц. - С радостью вам все расскажу. Адвент (Adwent) можно перевести как «пришествие». Это время перед Рождеством (Рождением) Христа. В это время человек должен осмыслить свою жизнь: что он сделал хорошего, в чем оступился. С каждой неделей все ближе Рождество, все светлее время. Традицией Адвента является Адвентский венок. Вот, видите на картинке? На венке из еловых веток обязательно стоят четыре свечи. В первую неделю

зажигают одну свечу, во вторую – две и так далее. В последнюю неделю горят все четыре свечи. Это означает, что наступает светлое время. Во время Адвента можно выполнять разные задания: - написать письмо святому Миколаю (Подождите, сейчас все объясню); испечь печенье и угостить свою семью; - приготовить игрушки (bombki) на елочку (choinka); - подготовить подарки (prezenty) для друзей и семьи; - приготовить поздравления (życzenia); - выучить календы (kolędy) и многое другое. Можно самим придумывать добрые дела. Обезьянка, вот новые слова: Елочка - choinka, елочная игрушка - bombka, гирлянда елочная - lampki choinkowe...

- А что такое Календы (Kolędy)? – спросил Котенок - Песенки (Piosenki)?

Ему так хотелось петь на польском языке. Ему очень нравилось звучание польского языка.

- Да, Котенок, это песенки. Но они особенные. В их говорится о Рождении Христа и поются они на эти праздники по всей стране.

- Ой, а вы дадите нам тексты этих песенок. Мы их тоже выучим.

- С радостью. У меня есть несколько любимых. Вот послушайте их.

<https://youtu.be/M-whusDJHeY>

<https://youtu.be/pCIIOPkxMUM>

<https://youtu.be/UBe5hIjaSr4>

<https://youtu.be/uIgyu9fARGo>

<https://youtu.be/6TKG7CQOHY0>

А я еще видел на картинках красивые веночки на дверях домов. Что это такое? – спросил Слоник

- Ты прав, мой хороший. С самого начала Адвента дома людей в Европе украшают гирляндами (lampki choinkowe), вешают Рождественские фонари (lampion świąteczny). Украшают хвойный венок (wieniec jodłowy) лентами, цветами и вешают их на двери дома. Люди как бы говорят, что они тоже ждут Рождество.

Шаг за шагом... (krok po kroku)

Польские праздники. Декабрь. Polskie święta. Grudzień

- Ну вооот и подошли мы к декабрю. В декабре два самых интересных и прекрасных праздника. А кто мне может уже сказать: как по-польски будет слово «праздник»?

- Я! – сказала Обезьянка. - Я могу!! Święto!!

- Super! Pięknie! Обезьянка, Молодец! – похвалила ее мудрая Сова. - В декабре прежде всего, вас ждет чудесный праздник Миколайки (Mikołajki). Да-да, Обезьянка, в России это польское имя (Миколай) есть Николай. Много веков назад был такой Священник Святой Миколай (Święty Mikołaj). Он был очень добрым и очень любил

детишек. По легенде он в ночь с 5 на 6 декабря ходит по Земле и заглядывает в окошки домов. Детишки оставляют свои ботиночки, чтобы Святой Миколай мог сбросить туда подарочки (prezenty). Но только тем детишкам, которые хорошо себя вели.

Сразу стали слышны недовольное тихое ворчание.

Тогда Мудрая Сова с лукавством ответила всем: «Но ведь, если вести себя хорошо, то и вспоминать об этом не надо. Ведь так просто вести себя ХОРОШО».

Пока Лисенок, Слоненок, Обезьянка и Котик обсуждали Праздник Миколайки (Mikołajki), Заяц допивал свой чай (herbata) и ел вкусные пирожные (ciastko).

- Ну вот, мои хорошие, давайте дальше продолжим о польских праздниках. В декабре самый красивый, светлый, семейный праздник Рождество. А в Польше этот праздник называется Boże Narodzenie. Как вы думаете, какие русские слова здесь созвучны?

- Нууу, - потянул Слоненок – „Boże” – это скорее всего от слова «Бог», а „Narodzenie...”

- Скорее всего, похоже на рождение, зарождение... – добавил Котенок.

- Молодцы. Вы правы. Рождество (Boże Narodzenie) – это праздник (święto). Как каждый из нас, Иисус (Jezus) родился на этой Земле. Рождество – это праздник рождения Иисуса, и мы отмечаем его до сих пор в память о нем. Поляки как католики отмечают это 25 декабря, а в России как православные – 7 января.

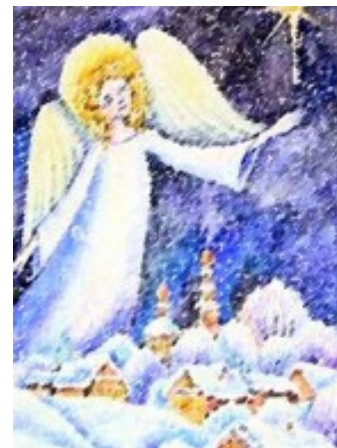

Перед самым рождением Иисуса, Иосиф с Марией вынуждены были отправиться в город Вифлеем (Betlejem). В Вифлееме было очень много людей, и все дома и гостиницы были заняты. И Марии с Иосифом пришлось заночевать в пещере вместе со скотом. Именно в эту ночь и родился маленький Иисус. Поскольку в пещере не было кровати, младенца пришлось положить прямо в ясли. (Ясли — это ящик, из которого едят животные, и он обычно заполнен сеном). Именно на мягкое сено и положила Мария своего новорожденного малыша. В Польше всегда делают подобие таких яслей и в Костелах, и в домах. Называются они в Польше szopka.

А сено обязательно кладут под скатерть на праздничном столе. В эту же ночь неподалеку проходили пастухи (pasterze) со своим стадом и увидели яркий свет и ангела (Anioł), который возвестил о том, что Иисус пришел на землю, чтобы спасти всех от грехов.

Также ангел велел пастухам отправиться к младенцу и рассказал, что он лежит в яслях. Также в ту ночь на небе появилась яркая звезда — Вифлеемская (Gwiazda betlejemska), которая указала путь к новорожденному младенцу мудрецам. Они догадались, что свет звезды возвещает о рождении Спасителя и отправились к нему с дарами. Волхвы знали, что Иисусу суждено стать Царем Небесным на земле.

- Вот такая история. Это празднуют по всему миру все Христиане.

- А какие традиции празднования в Польше?

- А можно все это зарисовать?!

- А как поздравить?

Вопросы посыпались один за другим.

- Конечно-конечно! Я отвечу на все ваши вопросы. Но по очереди.

- Итак, Лисенок, ты спрашивал какие традиции? Традиции, конечно, существуют. Во-первых, на Рождество собирается вся семья. Приезжают знакомые и друзья. Это праздник семейный. Все садятся за праздничный стол. Под скатертью обязательно лежит...

- «Сено!!» - подхватили все

- Правильно. На столе стоит 12 блюд. И обязательно есть пустое место для случайного гостя. Все поздравляют друг друга и дарят оплатки (opłatek), то есть пресные хлебцы.

Когда люди поздравляют друг друга, они отламывают кусочки оплаток друг у друга, то есть при поздравлении друг друга делятся хлебом.

- Рыба?! Вы сказали ррырыыба!?! – воскликнул котенок, – какой вкусный праздник! А как будет по-польски «рыба»?

- Так и будет, губа. И поют в это время календы Kolędy. Помните, мы о них говорили? Кто-нибудь слушал их?

- Нет? - строго и улыбнувшись одновременно, спросила тетюшка Сова. - Ну что ж, я правильно сделала, что вам скачала в телефоны их. Да и слова распечатала.

- Спасибо! – ответили все.

- Не понимаю... а как это будет по-польски?

- Dziękuję!!!

- Молодцы! Dobrze!

- А поздравлять можно коротко и просто: Веселых праздников!! - Wesółych świąt!!!- Ну вот, на сегодня все. Давайте немного повторим и посмотрим, что вы запомнили.

- А чтобы было веселее повторять, за каждый правильный ответ, я буду выдавать вам по конфете (cukierek). Посмотрим, кто из вас соберет больше конфет и победит. – добавила Мудрая Сова. Соревнование – повторение прошло очень весело. Но... победителей не было. Все набрали одинаковое количество конфет. Все хорошо подготовились к путешествию. Ну что же в путь! В Веселое путешествие!

- Dzień dobry!
- Dzień dobry!
- Mam na imię...
- Jak masz na imię?
- Mam na imię...
- Dobrze!
- Miło mi!
- Do widzenia!
- Pa pa!

CUKIERKI

BOMBK

CHOINKA

SZOPKA

ŚWIĘTY MIKOŁAJ

KOLĘDY

OPŁATEK

SŁOWNIK

**BOŻE
NARODZENIE**

ADWENT

**GWIAZDA
BETLEJEMSKA**

ANIOŁ

**WSZYSTKICH
ŚWIĘTYCH**

ZNICZ

**BARSZCZ
CZERWONY**

ŚLEDŹ

KARP

MAKOWIEC

**ZUPA
GRZYBOWA**

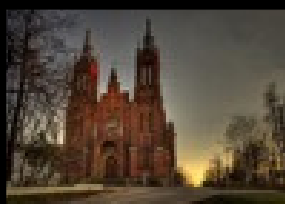
**KOMPOT Z SUSZO-
NYCH OWOCÓW**

**KAPUSTA
Z GROCHEM**

MSZA

KOŚCIÓŁ

GRUDZIEŃ

**FLAGA
BIAŁO-CZERWONA**

LISTOPAD

HERBATA

CIASTO

МОСКВА
MOSCOU

Грузины. Католическая церковь Божьей Мат.
Grousini de église Notre Dame.